



WALES AUDIT OFFICE
SWYDDFA ARCHWILIO CYMRU

Archwilydd Cyffredinol Cymru
Auditor General for Wales

Cynllun Archwilio 2018 – Awdurdod Tân ac Achub Gogledd Cymru

Blwyddyn archwilio: 2017-18

Dyddiad cyhoeddi: Ebrill 2018

Cyfeirnod y ddogfen: 499A2018-19



Paratowyd y ddogfen hon at ddefnydd mewnol Awdurdod Tân ac Achub Gogledd Cymru fel rhan o'r gwaith a wnaed/sydd i'w wneud yn unol â swyddogaethau statudol.

Nid oes unrhyw gyfrifoldeb ar yr Archwilydd Cyffredinol, staff Swyddfa Archwilio Cymru na, lle y bo'n gymwys, yr archwilydd penodedig mewn perthynas ag unrhyw aelod, cyfarwyddwr, swyddog na chyflogai arall yn unigol, nac i unrhyw drydydd parti.

Os gwneir cais am wybodaeth y gallai'r ddogfen hon fod yn berthnasol iddi, tynnir sylw at y Cod Ymarfer a gyhoeddwyd o dan adran 45 o Ddeddf Rhyddid Gwybodaeth 2000. Mae Cod adran 45 yn nodi'r arfer a ddisgwylir gan awdurdodau cyhoeddus wrth ymdrin â cheisiadau, yn cynnwys ymgynghori â thrydydd partiön perthnasol. Mewn perthynas â'r ddogfen hon, mae Archwilydd Cyffredinol Cymru, Swyddfa Archwilio Cymru a, lle y bo'n gymwys, yr archwilydd penodedig yn drydydd parti perthnasol. Dylid anfon unrhyw ymholiadau ynglŷn â datgelu neu aildefnyddio'r ddogfen hon i Swyddfa Archwilio Cymru yn swyddog.gwybodaeth@archwilio.cymru.

Rydym yn croesawu gohebiaeth a galwadau ffôn yn Gymraeg a Saesneg. Ni fydd gohebu yn Gymraeg yn arwain at oedi. We welcome correspondence and telephone calls in Welsh and English. Corresponding in Welsh will not lead to delay.

Lluniwyd y ddogfen hon gan Swyddfa Archwilio Cymru.

Cynnwys

Cynllun Archwilio 2018

| | |
|--|----|
| Crynodeb | 4 |
| Archwilio cyfrifon | 4 |
| Archwilio perfformiad | 8 |
| Y ffi, y tîm archwilio a'r amserlen | 13 |
| Datblygiadau yn y dyfodol i'm gwaith archwilio | 15 |

Atodiadau

| | |
|--|----|
| Atodiad 1 – priod gyfrifoldebau | 17 |
| Atodiad 2 – gwaith perfformiad yng nghynllun archwilio'r llynedd sy'n dal i fynd rhagddo | 20 |
| Atodiad 3 – datblygiadau eraill yn y dyfodol | 21 |
| Atodiad 4 – astudiaethau gwerth am arian cenedlaethol | 24 |

Cynllun Archwilio 2018

Crynodeb

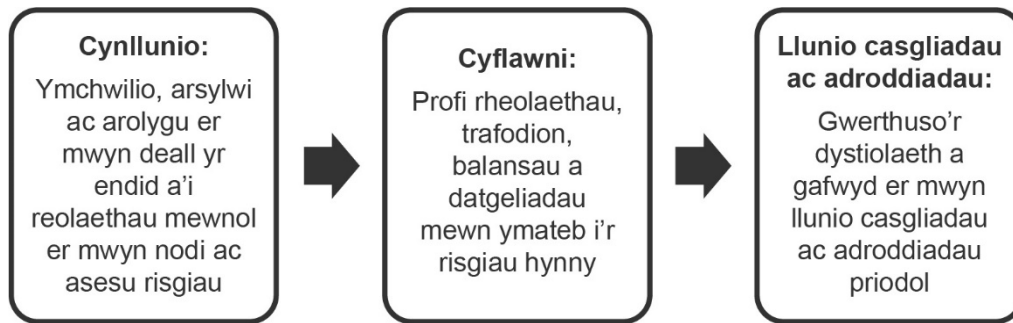
- 1 Fel eich archwilydd allanol, fy amcan yw cynnal archwiliad sy'n cyflawni fy nyletswyddau statudol fel Archwilydd Cyffredinol a'm rhwymedigaethau o dan Ddeddf Archwilio Cyhoeddus (Cymru) 2004, Mesur Llywodraeth Leol (Cymru) 2009 (y Mesur), Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015, Deddf Llywodraeth Leol 1999, a'r Cod Ymarfer Archwilio, sef:
 - archwilio eich datganiadau ariannol ac ardystio pa un a ydynt yn 'wir a theg';
 - asesu a ydych wedi gwneud trefniadau priodol i sicrhau darbodusrwydd, effeithlonrwydd ac effeithiolrwydd o ran y defnydd o adnoddau;
 - archwilio ac asesu a ydych wedi cyflawni'r dyletswyddau ac wedi bodloni gofynion y Mesur; a
 - chynnal astudiaethau i'm galluogi i wneud argymhellion ar gyfer gwella darbodusrwydd, effeithlonrwydd ac effeithiolrwydd neu ar gyfer gwella trefniadau rheoli ariannol neu drefniadau rheoli eraill.
- 2 Diben y cynllun hwn yw nodi'r gwaith y bwriadaf ymgymryd ag ef, pryd yr ymgymmerir ag ef, faint y bydd yn ei gostio a phwy fydd yn ymgymryd ag ef. Ni chyfyngwyd arnaf wrth gynllunio cwmpas yr archwiliad hwn.
- 3 Nodir fy nghyfrifoldebau, ynghyd â chyfrifoldebau'r rheolwyr a'r rheini sy'n gyfrifol am lywodraethu, yn [Atodiad 1](#).

Archwilio cyfrifon

- 4 Fy nghyfrifoldeb i yw cyhoeddi tystysgrif ac adroddiad ar y datganiadau ariannol sy'n cynnwys barn ar eu 'gwirionedd a'u tegwch'. Mae hyn yn rhoi sicrwydd bod y cyfrifon:
 - yn rhydd o gamddatganiadau perthnasol pa un a gawsant eu hachosi drwy dwyll neu wall;
 - yn cydymffurfio â gofynion statudol a gofynion cymwys eraill; ac
 - yn cydymffurfio â'r holl ofynion perthnasol ar gyfer cyflwyno a datgelu o ran cyfrifyddu.
- 5 Rwyf hefyd yn ystyried a yw Awdurdod Tân ac Achub Gogledd Cymru (yr Awdurdod) wedi gwneud trefniadau priodol i sicrhau darbodusrwydd, effeithlonrwydd ac effeithiolrwydd o ran ei ddefnydd o adnoddau ac yn adrodd drwy eithriad os nad yw'r Datganiad Llywodraethu Blynyddol yn cydymffurfio â gofynion. Rwyf hefyd yn gyfrifol am archwilio cyfrifon Cronfa Bensiwn Diffoddwyr Tân yr Awdurdod.
- 6 Mae'r gwaith archwilio a wneir gennyf er mwyn cyflawni fy nghyfrifoldebau yn ymateb i'm hasesiad o risgiau. Mae'r ddealltwriaeth hon yn fy ngalluogi i ddatblygu dull archwilio sy'n canolbwyntio ar fynd i'r afael â risgiau penodol gan roi sicrwydd ar yr un pryd ynglŷn â'r datganiadau ariannol yn eu cyfanrwydd. Mae tri cham i'm dull archwilio fel y nodir yn [Arddangosyn 1](#).

Arddangosyn 1: fy null archwilio

Mae tri cham allweddol i'm dull archwilio: cynllunio, gweithredu ac, yn olaf, ddod i gasgliad ac adrodd.



- 7 Mae **Arddangosyn 2** yn nodi rhai o'r prif risgiau o gamddatganiadau perthnasol y mae fy ngwaith archwilio wedi'u nodi hyd yn hyn, ynghyd â sylwadau cryno ar fy ngwaith archwilio arfaethedig.

Arddangosyn 2: risgiau archwilio ariannol

Mae'r tabl hwn yn crynhoi'r risgiau archwilio ariannol allweddol a nodir yng ngham cynllunio'r archwiliad.

| Risg archwilio ariannol | Ymateb archwilio arfaethedig |
|--|--|
| Mae risg nad yw systemau a rheolaethau ariannol allweddol yr Awdurdod wedi'u cynllunio nac yn gweithredu'n effeithiol i atal a chanfod camddatganiadau perthnasol yn y datganiadau ariannol. | Bydd fy nhîm archwilio yn adolygu'r rheolaethau allweddol sy'n helpu i lunio cyfrifon cywir, gan gynnwys y brif system gyfrifyddu, gweithdrefnau cau'r cyfrifon a lle bo angen, systemau ategol. |
| Mae risg y caiff y datganiadau ariannol eu cam-ddatgan yn sylweddol oherwydd gwall neu am fod trafodion, balansau a datgeliadau wedi eu hepgor | Bydd fy nhîm archwilio yn cynnal rhaglen o brofion archwilio er mwyn mynd i'r afael â risgiau a nodwyd fel rhan o'n gwaith cynllunio ac adolygu'r datganiadau ariannol drafft. |
| Mae'r broses gyfrifyddu ar gyfer eiddo, peiriannau a chyfarpar yn gymhleth, gan gynyddu'r risg o wall neu hepgoriad yn y datganiadau ariannol. Dros y ddwy flynedd ddiwethaf, rwyf wedi codi pryderon nad yw'r gofrestr asedau yn cynnwys digon o fanylion am gyfarpar TG na chyfarpar gweithredol ac argymhellais y dylai'r Awdurdod: | Bydd fy nhîm archwilio yn adolygu'r broses o gyfrifyddu a datgelu eiddo, peiriannau a chyfarpar er mwyn sicrhau y rhoddir cyfrif amdanynt yn unol â safonau cyfrifyddu perthnasol. Bydd fy nhîm archwilio hefyd yn ystyried hynt yr Awdurdod wrth gyflawni'r argymhellion cytûn. |

| Risg archwilio ariannol | Ymateb archwilio arfaethedig |
|---|---|
| <ul style="list-style-type: none"> • ddiwygio ei gofrestr asedau fel ei bod yn cynnwys yr holl wybodaeth berthnasol, sy'n diwallu anghenion y polisïau cyfrifyddu sydd ar waith yn llawn ac yn galluogi paratoi ac archwilio'r datganiadau ariannol blynyddol; • rhoi proses gadarn ar waith fel bod y Tîm Cyllid yn cael gwybod yn rheolaidd am bob achos o waredu asedau cyfarpar; a • sicrhau bod y broses o ddsbarthu asedau rhwng asedau diriaethol ac anniriaethol yn gywir. | |
| <p>Mae risg nad yw'r datganiadau ariannol yn cyfateb i'r cofnodion sylfaenol neu eu bod yn cynnwys gwallau a allai gael eu datrys drwy gynnal adolygiad sicrhau ansawdd cadarn. Yn 2016-17 codais bryderon am y canlynol:</p> <ul style="list-style-type: none"> • papurau gwaith nad oeddent yn hunanesboniadol nac yn ddigon manwl i gefnogi'r datganiadau ariannol; • llwybrau tarw cyfrifyddu gan arwain at drafodion 'net' nad oeddent yn unol â'r driniaeth gyfrifyddu gywir; • sail cyfrifyddu ar gyfer incwm a gwariant grant (mewn cyfrifon dal mantolenni) sy'n cynyddu'r risg y caiff yr incwm a gwariant perthnasol ei drosglwyddo i'r cyfrif refeniw yn anghywir; • trafodion ariannol i roi cyfrif am rwymedigaethau pensiwn nas cynhwysir yn y cyfrifyfr ariannol; a • gwallau prima facie ac anghysondebau eraill yn y datganiadau ariannol. | <p>Bydd fy nhîm archwilio yn:</p> <ul style="list-style-type: none"> • adolygu'r datganiadau ariannol er mwyn sicrhau eu bod yn cyfateb i'r cofnodion ariannol sylfaenol (gan gynnwys trafodion rhwymedigaethau pensiwn) a gwybodaeth ategol berthnasol arall; • adolygu'r sail gyfrifyddu er mwyn sicrhau ei bod yn unol â'r driniaeth gyfrifyddu gywir; • cynnal profion archwilio er mwyn sicrhau y rhoddir cyfrif cywir am incwm a gwariant grant; ac • adolygu hynt yr Awdurdod wrth gwblhau adolygiad sicrhau ansawdd cadarn o'r datganiadau ariannol drafft. |
| <p>Mae'r Awdurdod yn cymryd rhan mewn cynlluniau pensiwn budd diffiniedig ar gyfer cyflogeion mewn lifrau a chyflogeion eraill. Mae'r broses gyfrifyddu ar gyfer y cynlluniau hyn yn gymhleth, gan gynyddu'r risg o wall neu hepgoriad yn y datganiadau ariannol.</p> <p>Y llynedd, nodais fod buddion sy'n daladwy, yng nghyfrif y Gronfa Bensiwn y Diffoddwyr Tân, wedi cael eu cyfrif yn anghywir. Roedd taliadau o fis Mai i fis Ebrill wedi cael eu cyfrif yn lle taliadau rhwng Ebrill a Mawrth. O ganlyniad, cafodd nifer o gofnodion eu</p> | <p>Bydd fy nhîm archwilio yn adolygu'r broses o gyfrifyddu a datgelu'r cynlluniau pensiwn er mwyn sicrhau eu bod yn unol â safonau cyfrifyddu perthnasol.</p> |

| Risg archwilio ariannol | Ymateb archwilio arfaethedig |
|--|--|
| cam-ddatganu yng nghyfrifon yr Awdurdod Tân a Chyfrif y Gronfa Bensiwn y Diffoddwyr Tân. Yn ogystal, roedd yr actwari wedi paratoi datgeliadau pensiwn yn anghywir. Bydd angen ystyried y driniaeth hon wrth baratoi datganiadau ariannol 2017-18. | |
| Ym mis Rhagfyr 2017, cymeradwyodd yr Awdurdod newid i'w bolisi Lleiafswm Darpariaeth Refeniw (MRP). Mae perygl ni allai'r ddarpariaeth fod yn unol â'r Rheoliadau perthnasol. | Bydd fy nhîm archwilio yn adolygu'r sail y newid yn y polisi MRP i sicrhau ei fod yn briodol. |
| Mae risg y bydd rheolwyr yn diystyru rheolaethau yn bresennol ym mhob endid. Am nad oes modd rhagweld sut y gallai rheolaethau gael eu diystyru yn y fath fodd, ystyrir ei bod yn risg sylweddol [ISA 240.31-33]. | Bydd fy nhîm archwilio yn: <ul style="list-style-type: none"> • profi priodoldeb cofnodion mewn dyddlyfrau ac addasiadau eraill a wnaed wrth baratoi'r datganiadau ariannol; • adolygu amcangyfrifon cyfrifyddu i ganfod unrhyw duedd; a • gwerthuso'r rhesymeg dros unrhyw drafodion sylweddol nad oes a wnelont â busnes arferol. |

- 8 Y flwyddyn nesaf, bydd yn rhaid i'r Awdurdod gyflwyno ei ddatganiadau ariannol drafft ar gyfer 2018-19 i mi erbyn 31 Mai 2019 (fis yn gynharach), gyda'm hardystiad archwilio yn ofynnol erbyn 31 Gorffennaf 2019 (ddeufis yn gynharach). Felly, mae angen i'r Awdurdod ddatblygu cynllun prosiect cynhwysfawr ar gyfer paratoi datganiadau ariannol 2018-19 yn gynharach. Yn ogystal â pharatoi'r datganiadau ariannol drafft yn gynharach, bydd hefyd angen i'r cynllun gwmpasu meysydd allweddol fel amseru'r pwyllgorau perthnasol i ystyried a chymeradwyo'r datganiadau ariannol, ac argaeledd swyddogion allweddol a'u hymgysylltiad ag archwilwyr yn ystod mis Mehefin a mis Gorffennaf.
- 9 Nid wyf yn ceisio cael sicrwydd llwyr ar wirionedd na thegwch y datganiadau ariannol a'r nodiadau cysylltiedig, ond mabwysiadaf gysyniad o berthnasedd. Fy nod yw nodi camddatganiadau perthnasol, hynny yw, y rheini a allai gamarwain y sawl sy'n darllen y cyfrifon. Caiff y lefelau a ddefnyddiaf i farnu bod camddatganiadau o'r fath yn berthnasol eu nodi yn fy adroddiad i'r Awdurdod cyn cwblhau'r archwiliad.
- 10 At ddibenion adrodd, byddaf yn ymdrin ag unrhyw gamddatganiadau sydd islaw lefel 'ddibwys' (5% o berthnasedd neu £100,000, pa un bynnag sydd isaf) fel materion nad oes angen i'r rhai sy'n gyfrifol am lywodraethu eu hystyried ac felly ni fyddaf yn cyflwyno adroddiad arnynt.

- 11 Mae fy ffioedd yn seiliedig ar y tybiaethau canlynol:
- bod y rheolwyr wedi cymryd y camau y gwnaethant gytuno arnynt o ran argymhellion archwilio 2016-17, erbyn y dyddiadau cytûn. Fodd bynnag, o'm trafodaeth â swyddogion, mae'n ymddangos bod nifer o argymhellion yn dal i gael eu gweithredu er gwaethaf fod dyddiadau cytunedig wedi pasio;
 - bod y wybodaeth a ddarperir i ategu'r datganiadau ariannol yn amserol, o'r ansawdd disgwylidig a'i bod wedi'i bod yn destun i adolygiad sicrwydd ansawdd cadarn;
 - y bydd yr holl swyddogion priodol ar gael yn ystod yr archwiliad ac yn ymateb yn brydlon i geisiadau am wybodaeth ac ymholiadau archwilio;
 - bod yr holl reolaethau a gwiriadau angenrheidiol ar waith gennyh i alluogi'r Swyddog Ariannol Cyfrifol i roi'r holl sicrwydd sydd ei angen arnaf yn y Llythyr Sylwadau a anfonir ataf; a
 - bod rhaglen waith arfaethedig y gwasanaeth Archwilio Mewnol wedi'i chwblhau a bod y rheolwyr wedi ymateb i faterion a allai fod wedi effeithio ar y datganiadau ariannol.

Swyddogaethau archwilio statudol

- 12 Yn ogystal â'r archwiliad o'r cyfrifon, mae gennyf gyfrifoldebau statudol i dderbyn cwestiynau a gwrthwynebiadau i'r cyfrifon gan etholwyr lleol. Nodir y cyfrifoldebau hyn yn Neddff Archwilio Cyhoeddus (Cymru) 2004:
- Arolygiad o dan Adran 30 o ddogfennau a chwestiynau yn ystod archwiliad; a
 - Hawl o dan Adran 31 i wneud gwrthwynebiadau yn ystod archwiliad.
- 13 Codir ffioedd archwilio am waith a wneir wrth ymdrin â chwestiynau a gwrthwynebiadau gan etholwyr. Oherwydd y bydd gwaith archwilio yn dibynnu ar nifer a natur unrhyw gwestiynau a gwrthwynebiadau, nid oes modd amcangyfrif ffi archwilio ar gyfer y gwaith hwn.
- 14 Os byddaf yn derbyn cwestiynau a gwrthwynebiadau, trafodaf ffioedd archwilio posibl bryd hynny.

Archwilio perfformiad

- 15 Mae angen i mi gydbwysu fy nyletswyddau statudol presennol, newydd ac arfaethedig â'r angen i barhau i gynnal archwiliadau ac asesiadau ystyrion a chymesur sy'n seiliedig ar risg. Wrth gyflawni fy nghyfrifoldebau byddaf yn parhau i geisio sicrhau'r cydbwysedd mwyaf priodol ac ychwanegu gwerth drwy wneud y canlynol:
- rhoi sicrwydd o ran y ffordd y caiff arian cyhoeddus ac asedau eu llywodraethu a'u gwarchod;
 - rhoi cipolwg o'r graddau y defnyddir adnoddau yn ddoeth i ddiwallu anghenion pobl; a

- nodi a hyrwyddo ffyrdd y gellir gwella'r broses o ddarparu gwasanaethau cyhoeddus.
- 16 Gan ei bod yn debygol y bydd Bil disgwylidig Llywodraeth Leol Cymru yn cynnig na fydd Mesur Llywodraeth Leol (Cymru) 2009 yn berthnasol i gynghorau mwyach, byddaf yn lleihau'r gwaith sy'n canolbwyntio ar y broses o gynllunio gwelliannau.
- 17 Yn y blynyddoedd diwethaf rwyf wedi dibynnu ar fy ngwaith o dan y Mesur i'm helpu i gyflawni fy nyletswydd o dan Ddeddf Archwilio Cyhoeddus (Cymru) 2004 i fodloni fy hun bod cynghorau wedi gwneud trefniadau priodol i sicrhau darbodusrwydd, effeithlonrwydd ac effeithiolrwydd (gwerth am arian) wrth ddefnyddio adnoddau. Gan na fyddaf yn gallu dibynnu ar fy ngwaith o dan y Mesur yn y dyfodol, yn 2018-19, ac mewn blynyddoedd dilynol, bydd canolbwynt fy rhaglenni archwilio perfformiad lleol yn cyd-fynd yn gliriach â'r nod o gyflawni fy nyletswydd o dan Ddeddf Archwilio Cyhoeddus (Cymru) 2004.
- 18 Yn 2017-18 ymgymerais â'm darn cyntaf o waith o dan Ddeddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015, sef Sylwadau Blwyddyn Un. Nod y gwaith hwn oedd nodi sut mae cyrff cyhoeddus yn dechrau ymateb i'r Ddeddf a rhannu arfer sy'n dod i'r amlwg. Bydd fy rhaglen ar gyfer 2018-19 yn cynnwys yr archwiliadau cyntaf sydd i'w cynnal o dan y Ddeddf. Bydd yr archwiliadau hyn yn asesu i ba raddau rydych yn cymhwyso'r egwyddor datblygu cynaliadwy wrth gymryd camau tuag at gyflawni eich amcanion llesiant.
- 19 Mae Swyddfa Archwilio Cymru hefyd yn cynnal rhaglen o astudiaethau llywodraeth leol. Caiff y gwaith hwn ei gynnwys yn amcangyfrifon Swyddfa Archwilio Cymru ar gyfer cyllid o Gronfa Gyfunol Cymru ac nid ffioedd lleol. Mae **Arddangosyn 3** yn crynhoi sefyllfa bresennol y rhaglen gyfredol o astudiaethau. Mae'r astudiaethau hyn yn arwain yn bennaf at adroddiad cenedlaethol a ategir gan allbynnau dysgu ar y cyd ac arfer da yn hytrach nag adroddiadau lleol. Caiff canfyddiadau lleol, lle bo hynny'n berthnasol, eu cynnwys mewn gwaith asesu gwelliant a'u cofnodi mewn adroddiadau gwella blynyddol yn dibynnu ar amseriad a ffocws y casgliadau.
- 20 Yn ystod gwanwyn 2018 byddaf hefyd yn ymgynghori ynghylch fy mlaenraglen o astudiaethau ym mhob sector a byddwn yn croesawu sylwadau ar y meysydd y dylwn ganolbwyntio fy adolygiadau cenedlaethol arnynt pan gaiff yr ymgynghoriad ei lansio.

Arddangosyn 3: astudiaethau llywodraeth leol

Yn ystod gwanwyn 2018 cyhoeddais dri adroddiad cenedlaethol a oedd yn ymwneud â llywodraeth leol a byddaf yn ymgymryd â gwaith maes ar gyfer tri adroddiad pellach yn ystod haf a hydref 2018

| Astudiaeth | Statws |
|---|------------------------------|
| Astudiaethau 2016-17 | |
| Sut mae llywodraeth leol yn rheoli galw | Cyhoeddwyd ar 9 Ionawr 2018 |
| Comisiynu strategol | Cyhoeddir ym mis Ebrill 2018 |

| Astudiaeth | Statws |
|---------------------------------------|---|
| Gwella llesiant drwy addasiadau i dai | Cyhoeddwyd ar 22 Chwefror 2018 |
| Astudiaethau 2017-18 | |
| Gwasanaethau i gymunedau gwledig | Gwaith maes wedi'i gwblhau – Cyhoeddir yn ystod haf/hydref 2018 |
| Y defnydd o ddata | Gwaith maes wedi'i gwblhau – Cyhoeddir yn ystod haf/hydref 2018 |
| Cronfa gofal integredig | Gwaith maes ym mis Chwefror – Cyhoeddir yn ystod hydref 2018 |

21 Gan ystyried yr holl ffactorau hyn, bydd fy rhaglen waith ar gyfer 2018-19 yn cynnwys:

Arddangosyn 4: rhaglen archwilio perfformiad

Bydd fy rhaglen archwilio perfformiad ar gyfer 2018 yn cynnwys prosiectau lleol ac astudiaethau cenedlaethol

| Rhaglen archwilio perfformiad | Disgrifiad byr |
|---|--|
| Gwaith archwilio ac asesu gwelliant gan gynnwys archwilio trefniadau cynllunio ac adrodd ar welliant. | Archwiliad o'r gallu i gyflawni'r ddyletswydd i gyhoeddi cynllun gwella, a chyhoeddi asesiad o berfformiad. |
| Archwiliadau o dan Ddeddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015 | Archwilio i ba raddau y mae'r Awdurdod wedi gweithredu yn unol â'r egwyddor datblygu cynaliadwy wrth gymryd camau i gyflawni un o'r amcanion llesiant. |
| Sicrwydd ac Asesu Risg | Prosiect i nodi lefel sicrwydd archwilio a/neu lle y gallai fod angen gwneud rhagor o waith archwilio mewn blynyddoedd i ddod mewn perthynas â risgiau i'r Awdurdod sy'n gysylltiedig â rhoi trefniadau priodol ar waith i sicrhau gwerth am arian wrth ddefnyddio adnoddau. |
| Pwyllgor Archwilio – adolygiad o'r swyddogaeth archwilio | Bydd yr adolygiad yn gwerthuso p'un a yw Pwyllgor Archwilio yr Awdurdod Tân ac Achub yn cyflawni ei swyddogaeth archwilio yn effeithiol yn erbyn y gofynion a nodir mewn deddfwriaeth berthnasol, canllawiau a'i gyfansoddiad ei hun. |

| Rhaglen archwilio perfformiad | Disgrifiad byr |
|---|--|
| Astudiaethau Llywodraeth Leol 2018-19 | Fe'u hariennir gan Lywodraeth Cymru |
| Rhoi'r Ddeddf Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant ar waith | <p>Mae Deddf Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant (Cymru) 2014 yn canolbwyntio ar ddiwygio a symleiddio'r gyfraith sy'n ymwneud â gwasanaethau cymdeithasol. Cyflwynodd y Ddeddf ddyletswyddau newydd ar gyfer awdurdodau lleol, byrddau iechyd lleol a chyrff cyhoeddus eraill ac mae'n cwmpasu oedolion, plant a'u gofawyr, a daeth i rym ar 6 Ebrill 2016. Bydd yr astudiaeth yn adolygu'r cynnydd y mae awdurdodau wedi'i wneud o ran cyflawni eu dyletswyddau newydd o dan y Ddeddf ac yn helpu i nodi cyfleoedd ar gyfer gwella'r trefniadau rheoli a chyflawni presennol. Mae rhagor o wybodaeth ar gael yn ein hadroddiad galwad am dystiolaeth a gyhoeddwyd ym mis Awst 2017.</p> |
| Rhoi Deddf Trais yn erbyn Menywod, Cam-drin Domestig a Thrais Rhywiol (Cymru) 2015 ar waith | <p>Nod Deddf Trais yn erbyn Menywod, Cam-drin Domestig a Thrais Rhywiol (Cymru) 2015 yw gwella ymateb y Sector Cyhoeddus i drais yn erbyn menywod, cam-drin domestig a thrais rhywiol; darparu ffocws strategol ar y materion hyn; a sicrhau y rhoddir ystyriaeth gyson i systemau ataliol, amddiffynnol a chefnogol wrth ddarparu gwasanaethau. Bydd ein hadolygiad yn canolbwyntio ar effeithiolrwydd trefniadau i wella cymorth i bobl y mae camdriniaeth a thrais o'r fath yn effeithio arnynt. Mae rhagor o wybodaeth ar gael yn ein hadroddiad galwad am dystiolaeth a gyhoeddwyd ym mis Awst 2017.</p> |

| Rhaglen archwilio perfformiad | Disgrifiad byr |
|--|---|
| Gwerth am Arian Gwasanaethau Cynllunio | <p>Cafodd Deddf Cynllunio (Cymru) 2015 (y Ddeddf) Gydsyniad Brenhinol ar 6 Gorffennaf 2015. Mae'r Ddeddf yn nodi cyfres o newidiadau deddfwriaethol i ddiwygio'r system gynllunio yng Nghymru, er mwyn sicrhau ei bod yn deg ac yn gydnherth a'i bod yn galluogi datblygu. Bydd gwasanaeth cynllunio effeithiol yn llywio'r gwaith o bennu cymeriad awdurdod lleol neu barc cenedlaethol, ei ddatblygu a sicrhau ei ffyniant. O ystyried gofynion y Ddeddf, mae'n bwysig bod awdurdodau cynllunio yn sicrhau bod eu gwasanaethau yn addas at y diben er mwyn sicrhau eu bod yn cyflawni eu cyfrifoldebau statudol yn ogystal â helpu i gyflawni'r blaenoriaethau corfforaethol, rhanbarthol a chenedlaethol. Bydd ein hadolygiad yn ystyried effeithiolrwydd ac effaith gwasanaethau cynllunio ar gymunedau lleol yng Nghymru. Mae rhagor o wybodaeth ar gael yn ein hadroddiad galwad am dystiolaeth a gyhoeddwyd ym mis Awst 2017.</p> |

- 22 Nodir y prosiectau archwilio perfformiad a gynhwyswyd yng Nghynllun Archwilio y llynedd, sydd naill ai'n dal i fod ar droed neu a ddisodlwyd gan brosiectau amgen drwy gytundeb â chi, yn **Atodiad 2**.

Y ffi, y tîm archwilio a'r amserlen

Y ffi

- 23 Nodir eich ffi amcangyfrifedig ar gyfer 2018 yn [Arddangosyn 5](#).
- 24 Yn unol â'n Cynllun Ffioedd cymeradwy ar gyfer 2018-19, mae cynnydd bach wedi bod yn fy ffioedd (llai nag 1%) yr ydym wedi ceisio ei wrthbwysu drwy arbedion effeithlonrwydd.

Arddangosyn 5: ffi archwilio

Nodir cyfanswm y ffi archwilio yn y tabl isod:

| Maes archwilio | Ffi arfaethedig (£) ¹ | Y ffi wirioneddol y llynedd (£) |
|---|----------------------------------|---------------------------------|
| Archwilio cyfrifon ² | 45,000 | 50,600 |
| Gwaith archwilio perfformiad ³ | 15,274 | 15,274 |
| Cyfanswm y ffi | 60,274 | 65,874 |

Nodiadau:

¹ Mae'r ffioedd a ddangosir yn y ddogfen hon yn cynnwys TAW, oherwydd ni chaiff TAW ei chodi arnoch mwyach.

² Yn daladwy rhwng mis Tachwedd 2017 a mis Hydref 2018.

³ Amcangyfrif ffioedd y llynedd oedd £45,000. Y ffi cywir oedd £50,600, fel yr adroddwyd i'r Awdurdod ar 29 Ionawr 2018.

⁴ Yn daladwy rhwng mis Ebrill 2018 a mis Mawrth 2019.

- 25 Bydd y broses gynllunio yn un barhaus, ac efallai y bydd angen newid fy rhaglen o waith archwilio ac, felly, y ffi os bydd unrhyw risgiau newydd allweddol yn codi. Ni fyddaf yn gwneud unrhyw newidiadau heb eu trafod â'r Awdurdod Tân yn gyntaf.
- 26 Ceir rhagor o wybodaeth am fy [ngraddfeydd ffioedd a gosod ffioedd](#) ar wefan Swyddfa Archwilio Cymru.

Y tîm archwilio

27 Ceir crynodeb o brif aelodau fy nhîm, ynghyd â'u manylion cyswllt, yn [Arddangosyn 6](#).

Arddangosyn 6: fy nhîm

Mae'r tabl hwn yn rhoi manylion cyswllt ar gyfer y tîm archwilio

| Enw | Rôl | Rhif cyswllt | Cyfeiriad e-bost |
|-----------------|---|--------------|--|
| Jane Holownia | Cyfarwyddwr Ymgysylltu | 02920 320565 | jane.holownia@archwilio.cymru |
| Mark Jones | Arweinydd Ymgysylltu – Archwilio Ariannol | 02920 320631 | mark.jones@audit.wales |
| Amanda Hughes | Rheolwr Archwilio Ariannol | 07969 919986 | amanda.hughes@audit.wales |
| David Catherall | Arweinydd Tîm yr Archwiliad Ariannol | 07870 265458 | david.catherall@audit.wales |
| Jeremy Evans | Rheolwr Archwilio Perfformiad | 07825 052861 | jeremy.evans@archwilio.cymru |

28 Gallaf gadarnhau bod holl aelodau fy nhîm yn annibynnol ar yr Awdurdod a'ch swyddogion. At hynny, nid wyf yn ymwybodol o unrhyw wrthdaro buddiannau posibl y mae angen i mi dynnu eich sylw ato.

Yr amserlen

29 Byddaf yn cyflwyno adroddiadau, neu allbynnau eraill y cytunwyd arnynt, i'r Awdurdod sy'n ymdrin â'r meysydd gwaith a nodir yn y ddogfen hon. Nodir fy ngherrig milltir allweddol yn [Arddangosyn 7](#).

Arddangosyn 7: amserlen

| Allbwn arfaethedig | Gwaith a wneir | Llunio'r adroddiad terfynol |
|--|----------------------|-----------------------------|
| Cynllun Archwilio 2018 | Ionawr – Mawrth 2018 | Ebrill 2018 |
| Gwaith cyfrifon ariannol: <ul style="list-style-type: none">Adroddiad ar yr Archwiliad o Ddatganiadau AriannolBarn ar y Datganiadau Ariannol | Chwefror – Medi 2018 | Medi 2018 Medi 2018 |

| Allbwn arfaethedig | Gwaith a wneir | Llunio'r adroddiad terfynol |
|---|--|---|
| Gwaith perfformiad: <ul style="list-style-type: none"> Archwiliad o'r Cynllun Gwella Archwiliad o'r Asesiad o Berfformiad Sicrwydd ac Asesu Risg Archwiliadau o dan Ddeddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol Adolygiad FAPM² | Ebrill 2018 Tachwedd 2018 Ebrill 2018 – Mawrth 2019 Tachwedd 2018 – Chwefror 2019 Gorffennaf 2018 – Rhagfyr 2018 | Mai 2018 Rhagfyr 2018 Mawrth 2019 Rhagfyr 2018 |
| Adroddiad Gwella Blynyddol | Ebrill 2018 – Mai 2019 | Mehefin 2019 |

* mae pob dyddiad yn amodol ar gymeradwyo fy nghanfyddiadau drafft mewn modd amserol gyda'r Awdurdod.

Datblygiadau yn y dyfodol i'm gwaith archwilio

- 30 Mae manylion am ddatblygiadau yn y dyfodol, gan gynnwys newidiadau i Safonau Adrodd Ariannol Rhyngwladol (IFRS) allweddol a seminarau Cyfnewidfa Arfer Da Swyddfa Archwilio Cymru, ar gael yn **Atodiad 3**.
- 31 Nod rhaglen Cyfnewidfa Arfer Da Swyddfa Archwilio Cymru yw helpu i wella gwasanaethau cyhoeddus ledled Cymru drwy nodi a rhannu arfer da. Mae seminarau'r Gyfnewidfa yn dod ag amrywiaeth o gyrff sector cyhoeddus ynghyd i rannu eu profiadau ymarferol a'r gwersi a ddysgwyd ganddynt mewn meysydd lle byddai'n fuddiol rhannu arfer da, yn ein barn ni. Cynhelir y seminarau hyn yn rhad ac am ddim i gyfranogwyr. Mae'r digwyddiadau sydd ar y gweill yn cynnwys:
- Caffael Cynaliadwy.** Canolbwyntio ar sut i greu meddylfryd sy'n cefnogi trefniadau caffael cynaliadwy mewn perthynas â Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol
 - Mesur Canlyniadau.** Gan gefnogi Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol, mae 44 o gyrff yn newid eu ffocws o allbynnau i ganlyniadau ac effaith
 - Profiadau Niweidiol yn ystod Plentyndod.** Mewn partneriaeth â Chanolfan Profiadau Niweidiol yn ystod Plentyndod o fewn lechyd Cyhoeddus Cymru a Swyddfa Cenedlaethau'r Dyfodol
 - Seminar Ddigidol.** yn ystyried astudiaeth Swyddfa Archwilio Cymru ar ddefnyddio data'n effeithiol. Gweithio mewn partneriaeth â Swyddfa'r Comisiynydd Gwybodaeth a'r Lab

² Pwyllgor Cyllid, Archwilio a Rheoli Perfformiad

- **Creu Cymunedau Cryf.** Canolbwyntio ar ynni adnewyddadwy, sgiliau cymunedol, y Gymraeg, tai a'r economi ac Iechyd Cyhoeddus Cymru
- **Gwaith partneriaeth rhwng Cyrff Gwirfoddol a Chyrff Sector Cyhoeddus.** Hefyd yn cynnwys lansio'r Canllaw Arfer Da ar Reoli Grantiau
- **Archwiliad Ariannol – Cau Cyfrifon Llywodraeth Leol yn Gynnar.** Canolbwyntio ar newid diwylliant ac ymddygiad
- **Modelau Darparu Gwasanaeth Amgen.** Mewn partneriaeth â CLILC, CGGC, Cartrefi Cymunedol Cymru, Cydffederasiwn GIG Cymru ac Arfer Da Cymru
- **Seiberddiogelwch.** Yn canolbwyntio ar drefniadau llywodraethu
- **Yn Atal Derbyniadau i'r Ysbyty.** Ar y cyd â'r GIG, y sector Gofal Cymdeithasol, y sector Tai a phartneriaid o'r Trydydd Sector
- **Ieuenctid.** Yn dilyn adroddiadau thematig gan Estyn, AGGCC, AGIC a Swyddfa Archwilio Cymru ar bwnc ieuenctid. Bydd tîm y Gyfnewidfa yn dilyn hyn gyda seminar er mwyn rhannu'r hyn a ddysgwyd

Atodiad 1

Priod gyfrifoldebau

Archwilio cyfrifon

Fel y'i diwygiwyd gan Ddeddf Archwilio Cyhoeddus (Cymru) 2013, mae Deddf Archwilio Cyhoeddus (Cymru) 2004 yn nodi fy mhwerau a'm dyletswyddau i gynnal eich archwiliad ariannol. Fy nghyfrifoldeb i yw cyhoeddi tystysgrif ac adroddiad ar y datganiadau ariannol sy'n cynnwys barn ar y canlynol:

- eu 'gwirionedd a'u tegwch', gan roi sicrwydd eu bod:
 - yn rhydd o gamddatganiadau perthnasol pa un a gawsant eu hachosi drwy dwyll neu wall;
 - yn cydymffurfio â'r gofynion statudol a gofynion cymwys eraill; ac
 - yn cydymffurfio â'r holl ofynion perthnasol ar gyfer cyflwyno a datgelu o ran cyfrifyddu.
- Cysondeb y wybodaeth yn yr Adroddiad Blynyddol â'r datganiadau ariannol.

Mae'n rhaid i mi hefyd ddatgan drwy eithriad os nad yw'r Datganiad Llywodraethu Blynyddol yn cydymffurfio â'r gofynion, os na chadwyd cofnodion cyfrifyddu cywir, os na wnaed y datgeliadau gofynnol ar gyfer cydnabyddiaeth a thrafodion eraill neu os nad wyf wedi derbyn yr holl wybodaeth ac esboniadau sydd eu hangen arnaf.

Mae Deddf Archwilio Cyhoeddus (Cymru) 2004 yn ei gwneud yn ofynnol i mi asesu a yw'r Awdurdod Tân wedi gwneud trefniadau priodol i sicrhau darbodusrwydd, effeithlonrwydd ac effeithiolrwydd o ran ei ddefnydd o adnoddau. Er mwyn cyflawni hyn, ystyriaf y canlynol:

- canlyniadau'r gwaith archwilio a wnaed ar y datganiadau ariannol;
- system rheolaeth fewnol yr Awdurdod Tân, fel y nodir yn y Datganiad Llywodraethu Blynyddol a'm hadroddiad cysylltiedig;
- canlyniadau gwaith arall a wnaed gan gynnwys gwaith a gynhaliwyd o dan Fesur Llywodraeth Leol (Cymru) 2009 (y Mesur), ardystiadau o hawliadau a ffurflenni, ac ymarferion paru data;
- canlyniadau gwaith cyrff adolygu allanol eraill, lle bo hynny'n berthnasol i'm cyfrifoldebau; ac
- unrhyw waith arall sy'n ymdrin â materion nas cwmpesir gan yr uchod, ac yr wyf o'r farn ei fod yn angenrheidiol i gyflawni fy nghyfrifoldebau.

Mae Deddf Archwilio Cyhoeddus (Cymru) 2004 yn nodi hawliau'r cyhoedd ac etholwyr i archwilio datganiadau ariannol yr Awdurdod Tân a dogfennau cysylltiedig, gofyn cwestiynau i fi, fel yr Archwilydd Penodedig, am y cyfrifon a, lle y bo'n briodol, herio eitemau yn y cyfrifon. Rhaid i mi hefyd ystyried pa un a ddylwn lunio adroddiad, er budd y cyhoedd, ar unrhyw fater a ddaw i'm sylw wrth i mi gynnal yr archwiliad.

Nid yw fy ngwaith archwilio yn rhyddhau rheolwyr, na'r rhai sy'n gyfrifol am lywodraethu, o'u cyfrifoldebau sy'n cynnwys:

- paratoi'r datganiadau ariannol a'r Adroddiad Blynyddol yn unol â safonau a chanllawiau cyfrifyddu cymwys;
- cadw cofnodion cyfrifyddu cywir;
- sicrhau rheoleidd-dra trafodion ariannol; a
- sicrhau gwerth am arian o ran y defnydd o adnoddau.

Mae'r rheolwyr yn cytuno i roi'r canlynol i mi:

- mynediad i'r holl wybodaeth y mae'r rheolwyr yn ymwybodol ohoni sy'n berthnasol i'r gwaith o baratoi'r datganiadau ariannol megis cofnodion, dogfennaeth a materion eraill;
- gwybodaeth ychwanegol y gallaf ofyn amdani gan y rheolwyr er mwyn cynnal yr archwiliad; a
- mynediad anghyfyngedig i unigolion o fewn yr Awdurdod Tân y byddaf yn penderfynu ei bod yn angenrheidiol cael tystiolaeth archwilio ganddynt.

Bydd angen i'r rheolwyr roi sylwadau ysgrifenedig i mi er mwyn cadarnhau'r canlynol:

- eu bod wedi cyflawni eu cyfrifoldebau ar gyfer paratoi'r datganiadau ariannol;
- bod pob trafodyn wedi'i gofnodi ac wedi'i adlewyrchu yn y datganiadau ariannol;
- bod y wybodaeth a roddwyd i mi er mwyn cynnal yr archwiliad yn gyflawn; ac
- ategu tystiolaeth archwilio arall sy'n berthnasol i'r datganiadau ariannol neu honiadau penodol yn y datganiadau ariannol os ystyriaf fod hynny'n angenrheidiol neu os yw'n ofynnol o dan y Safonau Archwilio Rhyngwladol.

Archwilio perfformiad

Mae Deddf Archwilio Cyhoeddus (Cymru) 2004 yn ei gwneud yn ofynnol i mi, drwy archwilio'r cyfrifon neu fel arall, fodloni fy hun bod y corff wedi gwneud trefniadau priodol ar gyfer:

- sicrhau darbodusrwydd, effeithlonrwydd ac effeithiolrwydd o ran ei ddefnydd o adnoddau; a
- bod y corff, os oes angen iddo gyhoeddi gwybodaeth yn unol â chyfarwyddyd o dan adran 47 (gwybodaeth am berfformiad) wedi gwneud trefniadau o'r fath ar gyfer casglu a chofnodi'r wybodaeth a'i chyhoeddi fel sy'n ofynnol er mwyn cyflawni ei ddyletswyddau o dan yr adran honno.

Mae'r Mesur yn gosod dyletswydd gyffredinol ar awdurdodau gwella i 'wneud trefniadau i sicrhau gwelliant parhaus wrth gyflawni [eu] swyddogaethau'. Mae hefyd yn gosod gofynion penodol ar awdurdodau i bennu amcanion gwella, ac i gyhoeddi cynlluniau gwella blynyddol ac asesiadau o berfformiad. Diffinnir awdurdodau gwella fel cynghorau sir a chynghorau bwrdeistref sirol, awdurdodau parciau cenedlaethol, ac awdurdodau tân ac achub.

Mae'r Mesur hefyd yn ei gwneud yn ofynnol i mi gynnal asesiad gwella ar gyfer pob awdurdod gwella bob blwyddyn, er mwyn pennu a yw'r awdurdod yn debygol o gydymffurfio â'i ddyletswydd gyffredinol a gofynion y Mesur. Rhaid i mi hefyd gynnal archwiliad i nodi pa un a yw'r awdurdod wedi cyflawni ei ddyletswyddau o ran cynllunio ac adrodd ar welliant.

O dan rai amgylchiadau, gall yr Archwilydd Cyffredinol hefyd gynnal arolygiadau arbennig (o dan adran 21), y bydd yn cyflwyno adroddiad i'r awdurdodau a'r Gweinidogion perthnasol mewn perthynas â nhw, ac y gall eu cyhoeddi (o dan adran 22). Bydd yr Archwilydd Cyffredinol yn crynhoi'r adroddiadau archwilio ac asesu yn ei Adroddiad Gwella Blynyddol cyhoeddedig (o dan adran 24). Bydd yr adroddiad hwn hefyd yn crynhoi unrhyw adroddiadau ar arolygiadau arbennig.

Mae adran 15 o Ddeddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015 yn ei gwneud yn ofynnol i mi gynnal archwiliadau o gyrrff cyhoeddus at ddibenion asesu'r graddau y maent wedi gweithredu yn unol â'r egwyddor datblygu cynaliadwy wrth wneud y canlynol:

- (a) pennu amcanion llesiant; a
- (b) cymryd camau i gyflawni'r amcanion hynny.

Mae'n rhaid i mi gynnal y fath archwiliad o bob corff cyhoeddus o leiaf unwaith ystod cyfnod o 5 mlynedd. Cyn diwedd y cyfnod mae'n rhaid i mi gyflwyno adroddiad ar ganlyniadau'r archwiliadau hynny i'r Cynulliad Cenedlaethol.

Atodiad 2

Gwaith perfformiad yng nghynllun archwilio'r llynedd sy'n dal i fynd rhagddo

Arddangosyn 8: gwaith perfformiad yn yr amlinelliad o archwiliad y llynedd sy'n dal i fynd rhagddo

Gwaith archwilio perfformiad a gafodd ei gynnwys yng nghynllun archwilio'r flwyddyn ddiwethaf sy'n dal i fynd rhagddo.

| Prosiect archwilio perfformiad | Statws | Sylwadau |
|--------------------------------|---|---------------------------------|
| Adroddiad Gwella Blynyddol | Adroddiad gan Archwilydd Cyffredinol Cymru yn adolygu perfformiad a threfniadau'r Cyngor. | I'w gyhoeddi yn ystod haf 2018. |

Atodiad 3

Datblygiadau eraill yn y dyfodol

Newidiadau IFRS allweddol sydd i ddod

Arddangosyn 9: newidiadau IFRS allweddol sydd i ddod

Mae tri newid allweddol i reolau cyfrifyddu a fydd yn cael effaith ar yr awdurdod dros y tair blynedd nesaf.

| Safon | Dyddiad dod i rym | Rhagor o fanylion |
|---|-------------------|---|
| IFRS 9 Offerynnau ariannol | 2018-19 | Bydd IFRS 9 offerynnau ariannol yn disodli IAS 39 ac mae'n cynnwys dull newydd o ddsbarthu a mesur asedau ariannol yn seiliedig ar egwyddorion. Mae hefyd yn cyflwyno methodoleg lleihau gwerth newydd ar gyfer asedau ariannol sy'n seiliedig ar golledion disgwylidig yn hytrach na cholledion yr eir iddynt. Bydd hyn yn golygu y gellir cydnabod colledion credyd disgwylidig yn gynharach ac yn fwy amserol. Caiff bron yr holl ofynion cyfrifyddu ar gyfer rhwymedigaethau ariannol eu dwyn ymlaen heb eu newid o IAS 39. |
| IFRS 15 Refeniw o gontractau â chwsmeriaid | 2018-19 | Mae IFRS 15 refeniw o gontractau â chwsmeriaid yn cyflwyno model pum cam yn seiliedig ar egwyddorion ar gyfer cydnabod refeniw sy'n deillio o gontractau â chwsmeriaid. Mae'n seiliedig ar egwyddor craidd sy'n ei gwneud yn ofynnol i'r refeniw a gydnabyddir ddangos trosglwyddiad nwyddau neu wasanaethau a addawyd i'r cwsmer mewn swm sy'n adlewyrchu'r gydnabyddiaeth y mae'r corff yn disgwyl bod ganddo hawl iddi, yn gyfnewid am y nwyddau neu'r gwasanaethau hynny. Bydd hefyd yn galw am ddatgeliadau mwy cynhwysfawr nag sydd eu hangen ar hyn o bryd. |
| IFRS 16 Prydlesi | 2019-20 | Bydd IFRS 16 yn disodli'r safon gyfredol ar brydlesi, sef IAS 17. Y prif newid yw ei fod yn cael gwared i raddau helaeth ar y gwahaniaeth rhwng prydlesi gweithredu a chyllid i ddeiliaid prydles drwy gyflwyno un model cyfrifyddu ar gyfer deiliaid prydles sy'n ei gwneud yn ofynnol iddynt gydnabod asedau a rhwymedigaethau ar gyfer pob prydles â thymor o fwy na 12 mis, oni bai bod yr ased sylfaenol o werth isel. Yn sgil hyn, caiff pob prydles ei chydnabod ar y fantolen fel ased yn seiliedig ar egwyddor 'hawl i ddefnyddio' gyda rhwymedigaeth gyfatebol am renti yn y dyfodol. Mae hwn yn newid mawr i drefniadau cyfrifyddu o ran deiliaid prydles. |

Rheoliad Diogelu Data Cyffredinol

Mae'r Rheoliad Diogelu Data Cyffredinol yn ddeddf diogelu data newydd i'r UE cyfan a fydd yn gymwys o 25 Mai 2018 ymlaen ac sydd â'r nod o gysoni a diweddarau deddfau diogelu data. Mae Llywodraeth y DU wedi cyflwyno'r Bil Diogelu Data, a fydd yn ymgorffori'r Rheoliad Diogelu Data Cyffredinol yng nghyfraith y DU ac yn disodli Deddf Diogelu Data 1998, ac y mae'n bwriadu y bydd hefyd yn dod i rym ar 25 Mai 2018.

Mae'r Rheoliad Diogelu Data Cyffredinol yn cyflwyno gofynion newydd o ran prosesu data personol, gan gynnwys egwyddor atebolrwydd a fydd yn gofyn am gofnodion manylach o weithgareddau prosesu data personol, tystiolaeth o gydymffurfiaeth ag egwyddorion diogelu data a'r mesurau diogelwch technegol a sefydliadol a roddir ar waith i ddiogelu'r data. Rydym yn diweddarau ein polisiau, ein prosesau a'n dogfennaeth ein hunain er mwyn bodloni'r gofynion hyn ac yn disgwyl i'r cyrff a archwilir gennym gymryd camau tebyg. Bydd meysydd allweddol o waith ychwanegol yn cynnwys defnyddio hysbysiadau prosesu teg manylach, mwy o asesiadau o'r effaith ar breifatrwydd a chadw cofnodion mwy cynhwysfawr mewn perthynas â gweithgareddau prosesu.

Partneriaeth Pensiwn Cymru

Mae'r awdurdodau gweinyddu ar gyfer wyth cronfa'r Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol (CPLIL) yng Nghymru wedi sefydlu cronfa buddsoddi pensiwn yn unol â gofynion y llywodraeth. O fis Ebrill 2018 ymlaen, bydd Cydbwyllgor Llywodraethu Partneriaeth Pensiwn Cymru yn goruchwyllo'r broses o gyfuno buddsoddiadau gwerth tua £15 biliwn o wyth cronfa'r Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol.

Mae angen i'r awdurdodau perthnasol gael eu cynnwys yn llawn yn y broses er mwyn sicrhau y caiff trefniadau priodol eu rhoi ar waith sy'n bodloni eu gofynion ac i gyflawni manteision cronni sy'n cynnwys arbedion maint a llai o gostau.

Cyfnewidfa Arfer Da

Mae Cyfnewidfa Arfer Da Swyddfa Archwilio Cymru yn helpu gwasanaethau cyhoeddus i wella drwy rannu gwybodaeth ac arferion sy'n gweithio. Cynhelir digwyddiadau lle gellir cyfnewid gwybodaeth wyneb yn wyneb a chaiff adnoddau eu rhannu ar-lein.

Arddangosyn 10: gweminarau a Seminarau arfaethedig y Gyfnewidfa yn y dyfodol

Mae fy rhaglen arfaethedig ar gyfer y Gyfnewidfa yn cynnwys 11 maes pwnc

| Dyddiad | Fformat | Pwnc |
|--------------------|----------|---|
| Ebrill 2018 | Gweminar | Caffael Cynaliadwy. Canolbwyntio ar sut i greu meddylfryd sy'n cefnogi trefniadau caffael cynaliadwy mewn perthynas â Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol. |
| Mai 2018 | Gweminar | Mesur Canlyniadau. Gan gefnogi Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol, mae 44 o gyrff yn newid eu ffocws o allbynnau i ganlyniadau ac effaith. |

| Dyddiad | Fformat | Pwnc |
|------------------------|----------|--|
| Mehefin 2018 | Seminar | Profiadau Niweidiol yn ystod Plentyndod. Mewn partneriaeth â'r Ganolfan Profiadau Niweidiol yn ystod Plentyndod yn Iechyd Cyhoeddus Cymru a Swyddfa Cenedlaethau'r Dyfodol. |
| Mehefin 2018 | Seminar | Digidol. Seminar yn ystyried astudiaeth Swyddfa Archwilio Cymru ar ddefnyddio data'n effeithiol. Gweithio mewn partneriaeth â Swyddfa'r Comisiynydd Gwybodaeth a'r Lab. |
| Gorffennaf 2018 | Seminar | Creu Cymunedau Cryf. Canolbwyntio ar ynni adnewyddadwy, sgiliau cymunedol, y Gymraeg, tai a'r economi ac Iechyd Cyhoeddus Cymru. |
| Medi 2018 | Seminar | Gwaith partneriaeth rhwng Cyrff Gwirfoddol a Chyrff Sector Cyhoeddus. Hefyd yn cynnwys lansio'r Canllaw Arfer Da ar Reoli Grantiau. |
| Hydref 2018 | Gweminar | Archwiliad Ariannol – Cau Cyfrifon Llywodraeth Leol yn Gynnar. Canolbwyntio ar newid diwylliant ac ymddygiad. |
| Rhagfyr 2018 | Seminar | Modelau Darparu Gwasanaeth Amgen. Mewn partneriaeth â CLILC, CGGC, Cartrefi Cymunedol Cymru, Cydffederasiwn GIG Cymru ac Arfer Da Cymru. |
| Ionawr 2019 | Gweminar | Seiberddiogelwch. Canolbwyntio ar drefniadau llywodraethu. |
| Chwefror 2019 | Seminar | Atal Derbyniadau i'r Ysbyty. Ar y cyd â'r GIG, y sector Gofal Cymdeithasol, y sector Tai a phartneriaid o'r Trydydd Sector. |
| Mawrth 2019 | Seminar | Ieuenctid. Yn dilyn adroddiadau thematig gan Estyn, AGGCC, AGIC a Swyddfa Archwilio Cymru ar bwnc ieuenctid. Bydd tîm y Gyfnewidfa yn dilyn hyn gyda seminar er mwyn rhannu'r hyn a ddysgwyd. |

Atodiad 4

Astudiaethau gwerth am arian cenedlaethol

Efallai y bydd gan yr Awdurdod hefyd ddiddordeb yn yr archwiliadau gwerth am arian cenedlaethol a gynhelir gennyf, y bydd rhai ohonynt yn arbennig o berthnasol i lywodraeth leol, ac efallai'n cynnwys casglu tystiolaeth ar draws llywodraeth leol. Cefnogir yr astudiaethau hyn gan gronfeydd a gymeradwyir gan y Cynulliad Cenedlaethol. Cyflwynir adroddiadau i Bwyllgor Cyfrifon Cyhoeddus y Cynulliad Cenedlaethol i'w helpu i graffu ar wariant cyhoeddus ac o bosibl i hwyluso trefniadau craffu pwyllgorau eraill y Cynulliad Cenedlaethol.

Mae **Arddangosyn 11** yn cwmpasu'r holl waith mewn perthynas ag astudiaethau gwerth am arian sydd ar y gweill ar hyn o bryd. Mae'r rhaglen yn cynnwys crynodebau Cymru gyfan o'r gwaith archwilio a wnaed yn lleol yn y GIG ac archwiliadau ymatebol o faterion penodol sy'n peri pryder i'r cyhoedd a godwyd â mi. Yn ogystal â'r gwaith a amlinellir isod, mae'n bosibl y byddaf yn penderfynu paratoi adroddiadau cenedlaethol eraill yn ystod y flwyddyn a fydd yn crynhoi gwaith archwilio lleol, gwaith dilynol neu a fydd yn seiliedig ar ganfyddiadau archwiliadau ymatebol eraill.

Cyflwynir rhagor o adroddiadau diweddarar ar fy rhaglen o astudiaethau gwerth am arian i chi o fewn yr adroddiadau cynnydd rheolaidd a baratoir gan fy nhîm.

Arddangosyn 11: astudiaethau gwerth am arian cenedlaethol

| Pwnc | Dyddiad cyhoeddi disgwylidig (ar 11 Ionawr 2018) |
|--|--|
| Gwasanaethau gofal sylfaenol ³ | Chwefror/Mawrth 2018 |
| Mynediad at wasanaethau cyhoeddus gyda chymorth gwasanaethau dehongli a chyfieithu arbenigol | Mawrth/Ebrill 2018 |
| Rheoli gwastraff (atal gwastraff) Rheoli gwastraff (ailgylchu trefol) Rheoli gwastraff (caffael seilwaith) | Mawrth/Mai 2018 |
| Ymyriad cynnar a newid ymddygiad cyhoeddus ⁴ | Mawrth/Ebrill 2018 |
| Gwasanaethau meddygon teulu y tu allan i oriau – adroddiad cryno cenedlaethol | Ebrill/Mai 2018 |
| Rhaglen Datblygu Gwledig 2014-2020 | Ebrill/Mai 2018 |
| Cyllid busnes | Mai 2018 |

³ Adroddiad llawn data cychwynnol sy'n cyflwyno 'darlun o ofal sylfaenol' cyn rhagor o waith archwilio lleol.

⁴ Yn dilyn gwaith arfer da, rydym yn bwriadu llunio papur crynodeb byr i dynnu sylw at rai o'r materion a godwyd a'r dystiolaeth a gasglwyd drwy'r gwaith hwnnw, a ategir gan gyfres o bodlediadau.

| Pwnc | Dyddiad cyhoeddi disgwylidig (ar 11 Ionawr 2018) |
|--|---|
| Costau staff asiantaeth y GIG ⁵ | Haf 2018 |
| Rhaglenni Cronfeydd Strwythurol yr UE 2014 – 2020 | Haf 2018 |
| Gwella llesiant pobl ifanc | Hydref 2018 |
| Gwasanaethau radioleg – crynodeb cenedlaethol | I'w gadarnhau |
| Cronfa Gofal Integredig | I'w gadarnhau |
| Gofal a gafwyd gan blant a phobl ifanc ⁶ | I'w gadarnhau |

⁵ Yn ddiweddar, mae gwaith wedi dechrau ar gasglu data o bob gwasanaeth iechyd yn y DU er mwyn ategu papur ar ddulliau amrywiol o ymdrin â chostau cynyddol cyflogi staff meddygol a nyrsio asiantaeth yn y GIG. Ni phenderfynwyd ar union fformat yr allbwn hwn eto.

⁶ Mae'r Pwyllgor Cyfrifon Cyhoeddus bellach wedi amlinellu ei gynlluniau cychwynnol ar gyfer rhywfaint o waith ymchwilio parhaus ar y pwnc hwn. Byddaf yn ategu'r gwaith hwn, er na phenderfynwyd eto ar union natur unrhyw allbynnau ychwanegol sy'n ymwneud ag archwilio a'r amserlen ar eu cyfer.

Wales Audit Office
24 Cathedral Road
Cardiff CF11 9LJ

Tel: 029 2032 0500

Fax: 029 2032 0600

Textphone: 029 2032 0660

E-mail: info@audit.wales

Website: www.audit.wales

Swyddfa Archwilio Cymru
24 Heol y Gadeirlan
Caerdydd CF11 9LJ

Ffôn: 029 2032 0500

Ffacs: 029 2032 0600

Ffôn testun: 029 2032 0660

E-bost: post@archwilio.cymru

Gwefan: www.archwilio.cymru